

MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

L.dz. DOZ-OAiK-07/71/10 [KP-14]

Warszawa, dnia 23.06.2010 r.

M. Kosiński W. Obermayer
S E K R E T A R I A T
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 21.06.10 zal.....
nr. 4801 podpis.....

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 26 maja 2010 r. (sygn. BPS/DSK-043-2723/10), przekazującego oświadczenie Senatora Rzeczypospolitej Polskiej, Pana Krzysztofa Kwiatkowskiego, w sprawie stanu zabytkowych pałaców i dworców, których właścicielem jest Skarb Państwa, w świetle wyników kontroli NIK, zawartych w „Informacji o wynikach kontroli prawidłowości gospodarowania i nadzoru nad wybranymi zabytkami nieruchomymi w latach 2004–2008”, pragnę wyjaśnić, co następuje.

Przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.), nakładają obowiązek utrzymania zabytków we właściwym stanie na jego właścicieli i posiadaczy, którzy powinni, w szczególności, zapewnić warunki naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzeniu przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, a także korzystaniu z obiektu w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości. Z obowiązkami tymi są związane uprawnienia organów ochrony zabytków do kontroli stanu zachowania zabytku (art. 38 ustawy), wydawania zaleceń pokontrolnych (art. 39 ust. 1), a także decyzji nakazujących wykonanie przy zabytku prac konserwatorskich i robót budowlanych, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem obiektu (art. 49 ust. 1). Decyzje te podlegają egzekucji na zasadach określonych w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 ze zm.). Najczęściej stosowanym przez wojewódzkich konserwatorów środkiem egzekucyjnym jest grzywna w celu przymuszenia. Niewątpliwie środkiem skuteczniejszym byłoby zastępcze wykonanie nakazanych prac i robót, jednakże wymaga ono posiadania przez wojewódzkich konserwatorów zabytków odpowiednich środków finansowych.

Generalny Konserwator Zabytków, działający z upoważnienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego może podejmować czynności kontrolne jedynie jeżeli jest to konieczne ze względu na szczególną wagę sprawy (art. 42). Co do zasady, kompetencje do dokonywania czynności kontrolnych, jak wynika z powołanych powyżej przepisów, posiada organ ochrony zabytków pierwszej instancji. Jest to uzasadnione choćby ze względu na położenie zabytków i możliwość szybkiego dotarcia do nich. Minister Kultury i Dziedzictwa

Narodowego sprawuje przede wszystkim nadzór nad organami ochrony zabytków pierwszej instancji, rozpatrując odwołania od decyzji nakazujących wykonanie przy zabytku robót budowlanych lub prac konserwatorskich, a także prowadząc kontrole w wojewódzkich urzędach ochrony zabytków. Niewątpliwie istotną przeszkodę dla sprawnego wykonywania ww. nadzoru stanowi zbyt mała obsada kadrowa Departamentu Ochrony Zabytków, a także struktura organów ochrony zabytków - Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawuje nad wojewódzkimi konserwatorami zabytków jedynie nadzór merytoryczny. Pragnę jednakże podkreślić, że w ciągu ostatniego roku podjęto szereg działań mających na celu usprawnienie działania ww. Departamentu, a tym samym wzmoczenie nadzoru nad wojewódzkimi konserwatorami zabytków. Ponadto aktualnie gromadzone są informacje o działalności wojewódzkich konserwatorów zabytków w roku 2009. Przy analizie tych materiałów szczególna uwaga zostanie zwrócona na sprawy ochrony pałaców i dworów przejętych przez Państwo na mocy dekretu o reformie rolnej.

W kontekście powołanych powyżej przepisów oraz ustaleń zawartych w „Informacji ...”, rolę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego należy postrzegać jako inicjatora zmian systemowych oraz kreatora długofalowej polityki konserwatorskiej. Najwyższa Izba Kontroli we wnioskach końcowych ww. „Informacji ...” zwróciła się do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o rozważenie zróżnicowania obiektów zabytkowych pod względem ich stanu i priorytetów prowadzenia nadzoru. W związku z tym pragnę poinformować, że aktualnie prowadzone są prace nad opracowaniem założeń zmian systemu ochrony zabytków. W pracach tych pod uwagę brane jest:

- zróżnicowanie zabytków ze względu na ich znaczenie dla dziedzictwa kulturowego,
- ograniczenie uznania administracyjnego przy wydawaniu pozwoleń na działania przy zabytkach,
- wprowadzenie systemu kar administracyjnych za naruszanie przepisów ustawy (w tym za samowole konserwatorskie),
- utworzenie funduszu celowego, z którego będą finansowane prace i roboty przy zabytkach,
- zmiany w strukturze organów ochrony zabytków.

Proponowane zmiany, w mojej ocenie, spowodują przede wszystkim wzrost środków na współfinansowanie przez Państwo opieki nad zabytkami, zmniejszenie uznaniowości decyzji wydawanych przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, a także usprawnienie działania organów ochrony zabytków, w tym-zwiększenie bezpośredniego nadzoru nad stanem zabytków.

Przepisy powołanej powyżej ustawy nakładają na ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego obowiązek opracowania krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 84). W programie tym określa się cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji. W najbliższym czasie projekt krajowego programu (w swej ostatecznej wersji) zostanie skierowany do uzgodnień międzyresortowych.

Z poważaniem

Z up. MINISTRA KULTURY
DZIEDZICTWA NARODOWEGO
SEKRETARZ STANU
Piotr Żuchowski